

УДК: 378.147.091.3:61

Використання інтерактивних технологій в процесі підготовки майбутніх лікарів

Роман Алексєєнко,
кандидат медичних наук, доцент,
Харківський національний медичний університет

*Інтерактивні методи як методи діагностики
навчальної мотивації студентів*

Проблематика інноваційних змін поступово входить в галузь наукових інтересів. Протягом останніх десятиліть відбулося відокремлення такої науки, як інноватика, а саме поняття «інновація» стало використовуватися досить часто, незважаючи на те, що в науковій термінології давно існує й успішно застосовується ряд близьких за своїм змістом понять (мова йде, насамперед, про наступні з них: «нововведення», «удосконалювання», «модернізація», «оптимізація», «реформа»). Даний факт свідчить про те, що поняття «інновація» має свій специфічний зміст і його використання дозволяє більш точно описувати соціальні зміни. У той же час, незважаючи на часте використання, зміст цього поняття продовжує залишатися неоднозначним, і кожний вчений, виходячи із власних завдань, схильний вкладати в нього свій зміст [1, 2].

Поняття «інновація» уперше з'явилося в наукових дослідженнях культурологів ще в XIX столітті. Воно використовувалося для позначення процесу привнесення якихось цінностей однієї культури (звичайно, європейської) в іншу (азіатську, африканську) [14]. У широкий побут термін «інновація» увійшов в 40-х роках XX століття, виражаючи одну з найваж-

ливіших рис прояву науково-технічної революції.

Вважається, що вперше проблематику інновацій як особливих змін розробляв економіст і філософ Й. Шумпетер, який виділяв п'ять різновидів змін: 1) використання нової техніки, технологій; 2) впровадження продукції з новими якісними характеристиками; 3) використання нової сировини; 4) зміни в матеріально-технічному забезпеченні виробництва і його організації; 5) поява нових ринків для збуту виробленої продукції [3].

На наш погляд, уявляється можливим виділяти два основних підходи до розуміння суті інновацій. Основу першого з них становлять усвідомлення того, що якісь процеси, явища, діяльність відносяться до числа нових, а саме поняття «інновація» — просто синонім таких слів, як «новинка», «нововведення» і т.п. Підставою для подібного тлумачення може бути те, що саме слово «інновація» у перекладі з англійської мови (innovation) означає «нововведення». Оксфордський тлумачний словник визначає його в такий спосіб: «Інновація — щось нове, привнесене в оборот» [4, 5]. Даний підхід до розуміння інновацій особливо характерний для економічних наук. Його можна назвати описовим, оскільки, ото-

тожнюючи поняття «інновація», «новинка», «нововведення» і ряд їм подібних, даний підхід не відбиває сутнісну, значиму, функціональну сторону інновацій.

Таким чином, з погляду змістового підходу до розуміння інновацій, новизна є лише фактором інноваційності (це одне з найбільш істотних відмінностей змістового підходу від описового: для останнього достатнім є вже сама наявність деякої новизни). Нововведення стає інновацією лише в той момент, коли приймається до поширення з метою здійснення соціальних змін у певному середовищі впровадження. Слід зазначити, що, на відміну від описового підходу до розуміння інновацій, для змістового підходу ключове значення має не стільки сама інновація, її природа, скільки результативність її введення в конкретне соціальне середовище, її необхідність для розвитку й вдосконалювання даного середовища.

Ми поділяємо змістовий підхід до розуміння інновацій, оскільки дане дослідження присвячене вивченню соціальних змін, що відбуваються в освіті, внаслідок чого основний інтерес для нас представляє результативність впровадження різних інновацій. У даній роботі ми розглядаємо інновації в освіті як певні цілеспрямовані зміни з вдосконалювання освіти.

Прийняття змістового підходу дає нам і розуміння того, що інноваційна діяльність — це не особлива сфера діяльності, не вид діяльності; інноваційної сфери як особливої предметної області просто не існує. «Будь-яка діяльність і в будь-якій сфері може бути інноваційною, якщо до неї привноситься нове (знання, технології, прийоми, підходи) не заради новизни й не з метою використання нового на практиці, а винятково для одержання результату, що відрізняється затребуваністю» [6].

Інноваційна діяльність не усвідомлюється поза своїм процесуальним контекстом. «Інноваційні процеси» — одне з найпоширеніших понять, що вживаються паралельно з поняттями «інновація», «інноваційна діяльність». У соціальних

науках прийнято позначати інноваційні процеси як такі, що пов'язані зі створенням, освоєнням та поширенням тих або інших інновацій; це сполучення різного роду умов (організаційних, управлінських, соціокультурних, економічних і ін.) впровадження інновацій. Інноваційний процес проходить кілька стадій — від виникнення передумов для створення інновацій до їх реального втілення, освоєння, тиражування, оцінювання результатів впровадження.

Одним із каналів реалізації інноваційної освіти є використання інтерактивних технологій у навчальному процесі. При інтерактивній технології навчання побудоване на взаємодії студента з навчальним оточенням, навчальним середовищем, яке є областю досвіду, що засвоюється.

При використанні інтерактивної технології студент стає повноправним учасником навчального процесу, його досвід є основним джерелом навчального пізнання. Педагог не дає готового знання, але спонукає учасників до самостійного пошуку. У порівнянні з традиційним навчанням в інтерактивному навчанні змінюється взаємодія викладача та студента: активність викладача поступається місцем активності студента, а завданням педагога стає створення умов для їх ініціативи. Викладач відмовляється від ролі своєрідного фільтра, що пропускає через себе навчальну інформацію і виконує функцію помічника у роботі, одного з джерел інформації.

Інтерактивна діяльність на практичних і семінарських заняттях припускає організацію й розвиток діалогового спілкування, що веде до взаєморозуміння, взаємодії, до спільного рішення загальних, але значимих для кожного учасника завдань. Інтерактив виключає домінування як одного виступаючого, так і однієї думки над іншими. У ході діалогового навчання студенти вчать критично мислити, вирішувати складні проблеми на основі аналізу обставин і відповідної інформації, зважувати альтернативні думки, приймати продумані рішення,

брати участь у дискусіях, спілкуватися з іншими людьми. Для цього на практичних і семінарських заняттях організуються індивідуальна, парна й групова робота, застосовуються дослідницькі проекти, рольові ігри, іде робота з документами й різними джерелами інформації, використовуються творчі роботи [7].

організація інтерактивного навчання передбачає моделювання життєвих ситуацій, використання рольових ігор, загальне вирішення питань на основі аналізу обставин та ситуації, проникнення інформаційних потоків у свідомість, викликаючи її активну діяльність. Зрозуміло, що структура інтерактивного практичного заняття буде відрізнятися від структури звичайного семінару. Це також буде вимагати професіоналізму та досвіду викладача. Тому в структуру практичного заняття включаються інтерактивні технології, тобто конкретні прийоми і методи, які дозволяють зробити заняття незвичайним та більш насиченим і цікавим.

Основні критерії інтерактивної моделі навчання полягають в наступному: можливість неформальної дискусії, вільного викладення матеріалу, менша кількість лекцій, але більша кількість семінарів, ініціатива студента, наявність групових завдань, які потребують колективних зусиль, постійний контроль впродовж семестру, виконання письмових робіт.

Отже, застосування саме інтерактивних технологій у медичній освіті, на думку більшості вчених, сприятиме підвищенню рівня сформованості професійних умінь у майбутніх лікарів, тому в подальшому наш науковий пошук було спрямовано на визначення конкретних форм та принципів реалізації інтерактивних технологій для формування професійних умінь у майбутніх лікарів.

Література

1. Ангеловски, К. Учителя и инновации: книга для учителя : пер. с макед. / К. Ангеловски. — М. : Просвещение, 1991. — 156 с.
2. Ващенко, В. Инновационность и инновационное образование. / В. Ващенко // Alma Mater. Вестник высшей школы. — 2000. — № 6. — С. 23–25.
3. Шумпетер, Й. Теория экономического развития. — М. : Прогресс, 1982. — 456 с.
4. Даниленко, Л.І. Основні проблеми освітньої інноватики в сучасній теорії та практиці. / Педагогічні інновації: ідеї, реалії, перспективи : зб. наук. праць / Л.І. Даниленко. — К. : Логос, 2000. — С. 6–11.
5. Савельев, А. Инновационное образование и научные школы / А. Савельев // Alma Mater. Вестник высшей школы. — 2000. — № 6. — С. 15–18.
6. Косалс, Л.Я. Социальный механизм инновационных процессов / Л.Я. Косалс. — Новосибирск : Наука. Сиб. отд., 1989. — 288 с.
7. Суворова, Н. Интерактивное обучение: новые подходы / Н. Суворова. — М., 2005.

05.09.2012